

İÇİNDEKİLER

4. BASKIYA ÖNSÖZ.....	5
ÖNSÖZ	6
İÇİNDEKİLER	7
TABLO VE ŞEKİLLER LİSTESİ.....	26
KISALTMALAR CETVELİ	27

GİRİŞ

İDARENİN YARGISAL DENETİMİ

I. İDARENİN İŞLEM VE EYLEMLERİ ÜZERİNDE UYGULANAN DENETİM TÜRLERİ	31
II. İDARENİN YARGISAL DENETİMİNİN AMACI	32
III. İDARENİN YARGISAL DENETİMİNDE UYGULANAN BAŞLICA SİSTEMLER.....	32
A. YARGI BİRLİĞİ SİSTEMİ	33
B. İDARÎ YARGI SİSTEMİ.....	33
1. Kavram	33
2. İdarî Yargı Tipleri	34
a. Kuruluş Ölçütü	34
(1) Danıştay Tipi Örgütlenme	34
(2) Mahkeme Tipi Örgütlenme.....	34
b. Görev Ölçütü	34
(1) Geniş Görevli İdarî Yargı Yeri	35
(2) Dar Görevli İdarî Yargı Yeri.....	35
c. Astlık - Üstlük Ölçütü	35
(1) Üst Görevli İdarî Yargı Yerleri.....	35
(2) Alt Görevli İdarî Yargı Yerleri.....	35
(3) İdarî Yargının Fransa’da Doğuşu	35
IV. TÜRKİYE’DE İDARENİN YARGISAL DENETİMİ.....	38
A. İDARÎ YARGININ TÜRKİYE’DE DOĞUŞU	38
1. Osmanlı İmparatorluğu Döneminde İdarenin Yargısal Denetimi	38
2. Cumhuriyet Döneminde İdarî Yargının Gelişimi	40
B. TÜRKİYE’DE İDARENİN YARGISAL DENETİMİNİN ÖZELLİKLERİ	41
C. TÜRKİYE’DE İDARENİN YARGISAL DENETİMİNİN SINIRLARI	42
D. YARGI DENETİMİNİN KAPSAMININ DARALMASI	43

1. Yargı Kısıntısı	43
2. Yasama Kısıntısı	44
3. Anayasa Kısıntısı (Yargı Bağımsızlığı)	45
E. TÜRKİYE’DE YARGI KOLLARI VE İDARÎ YARGI	45
1. Yargı Kavramı	45
2. Yargı Kolu Kavramı	46
3. Türkiye’deki Yargı Kolları	48
a. Anayasa Yargısı	48
b. Adlî Yargı	48
c. İdarî Yargı	49
d. Seçim Yargısı	49
e. Hesap Yargısı	49
f. Uyuşmazlık Yargısı	49
4. İdarî Yargının Diğer Yargı Kollarıyla İlişkisi	50
a. Anayasa Yargısı ile İdarî Yargının İlişkisi	50
b. Medeni Yargı ile İdarî Yargının İlişkisi	51
c. Ceza Yargısı ile İdarî Yargının İlişkisi	51
V. İDARÎ YARGILAMA HUKUKUNUN TANITIMI	52
A. İDARÎ YARGILAMA HUKUKUNUN TANIMI	52
B. İDARÎ YARGILAMA HUKUKUNUN İDARE HUKUKU İLE İLİŞKİSİ	52
C. İDARÎ YARGILAMA HUKUKUNUN KAYNAKLARI	53
1. İdarî Yargılama Hukukunun Temel Kaynakları	54
a. İdarî Yargılama Hukukunun Yazılı Temel Kaynakları	54
(1) İdarî Yargılama Hukukunun Normatif Temel Yazılı Kaynakları	54
(a) Anayasa	54
(b) Kanunlar	55
(c) Kanun Hükmünde Kararnameler	56
(d) Uluslararası Antlaşmalar	57
(e) Yönetmelikler	58
(f) Adsız Düzenleyici İşlemler	58
(2) İdarî Yargılama Hukukunun İctihadî Temel Yazılı Kaynakları	59
(a). Anayasa Mahkemesi Kararları	59
(b) İctihatları Birleştirme Kararları	59
b. İdarî Yargılama Hukukunun Yazısız Temel Kaynağı: Örf ve Âdet Hukuku	60

2. İdarî Yargılama Hukukunun Yardımcı Kaynakları.....	61
a. Diğer Yargısal İçtihatlar.....	61
b. Öğreti (Doktrin)	62

BİRİNCİ BÖLÜM

İDARÎ YARGI KURULUŞLARI VE İDARÎ YARGI HÂKİMLİK MESLEĞİ

I. İDARÎ YARGI KURULUŞLARI.....	65
A. İLK DERECE İDARÎ YARGI YERLERİ.....	65
1. İlk Derece İdarî Yargı Yeri Kavramı	65
2. Türkiye'deki İlk Derece İdarî Yargı Yerleri.....	65
a. İdare Mahkemeleri	66
b. Vergi Mahkemeleri	67
c. Danıştay	67
d. Bölge İdare Mahkemeleri	71
B. YÜKSEK MAHKEMELER VE ÜST DERECE İDARÎ YARGI YERLERİ.....	72
1. Yüksek Mahkeme ve Üst Derece İdarî Yargı Yeri Kavramları	72
a. Yüksek Mahkeme Kavramı	72
b. Üst Derece Yargı Yeri Kavramı	72
2. Yüksek Mahkeme ile Üst Derece Yargı Yerinin Farkı.....	73
3. Türk İdarî Yargısındaki Yüksek Mahkeme: Danıştay	73
a. Daireler	76
b. İdari ve Vergi Dava Daireleri Kurulları	77
c. İçtihatları Birleştirme Kurulu	80
d. Başkanlık Kurulu – Başkanlar Kurulu	81
4. Türk İdarî Yargısındaki Üst Derece İdarî Yargı Yerleri	82
a. Danıştay	83
b. Bölge İdare Mahkemeleri	84
C. ÖZEL İDARÎ YARGI KURULUŞLARI	86
1. Sayıştay.....	86
2. Yüksek Seçim Kurulu	88
II. İDARÎ HÂKİMLİK MESLEĞİ	89
A. İDARÎ YARGI HÂKİMLERİNİN BAĞIMSIZLIĞI VE TEMİNATI	89
1. İdarî Yargı Hâkimlerinin Bağımsızlığı	89
2. İdarî Yargı Hâkimlerinin Teminatı	90
B. İDARÎ YARGIDA HÂKİMİN REDDİ VE YASAKLILIĞI	91
1. Hâkimin Yasaklılığı.....	92
2. Hâkimin Reddi	93
3. Yasaklılık ve Reddin Usulü, İncelenmesi ve Sonuçları	93

İKİNCİ BÖLÜM

YARGI DÜZENLERİ VE YARGI DÜZENİ UYUŞMAZLIKLARI

I. ÇEŞİTLİ YARGI DÜZENLERİ	101
II. GÖREV, YETKİ, YARGI KOLU VE HÜKÜM UYUŞMAZLIKLARI	101
A. İDARÎ YARGININ GÖREV ALANI	102
B. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ.....	103
1. Kuruluşu	103
2. Çalışma Yöntemi	103
3. Görevleri	104
a. Olumlu Görev (Yargı Düzeni) Uyuşmazlığı.....	104
b. Olumsuz Görev (Yargı Düzeni) Uyuşmazlığı.....	107
c. Hüküm Uyuşmazlığı.....	108

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İDARÎ DAVA TÜRLERİ

I. GENEL OLARAK DAVA KAVRAMI	113
II. İDARÎ UYUŞMAZLIKLAR VE İDARÎ DAVALAR.....	115
A. İDARÎ UYUŞMAZLIK KAVRAMI.....	115
B. İDARENİN TARAF OLDUĞU UYUŞMAZLIKLARIN GİDERİLMESİ	115
1. Sulh Yolu	116
2. İdarî Dava Yolu	118
III. İDARÎ DAVA TÜRLERİ	119
A. İPTAL DAVASI	120
1. İptal Davasının Nitelikleri	120
2. İptal Davasının Adlî Yargıdaki İptal Davalarıyla Karşılaştırılması	120
3. İptal Davasının Ön Koşulları	121
a. İptal Davasında Göreve İlişkin Koşullar	122
b. İptal Davasında Yetkiye İlişkin Koşullar	122
c. İptal Davasında Konuya İlişkin Koşullar	122
d. İptal Davasında Davacıya İlişkin Koşullar	123
(1) Ehliyet Koşulu	124
(2) Menfaat İhlali	124
e. İptal Davasında Davalıya İlişkin Koşullar.....	124
f. İptal Davasında Süreye İlişkin Koşullar	125
g. İptal Davasının Biçimine İlişkin Koşullar	125
4. İptal Davasının Esasına İlişkin Koşullar	126

5. İptal Davasının Doğurduğu Sonuçlar	126
a. İptal Davasının Reddedilmesi	126
b. İptal Kararı Verilmesi	127
(1) İşlem Yönünden	127
(2) Taraflar Yönünden	127
(3) Üçüncü Kişiler Yönünden	127
B. İTİRAZ (EKSİK İPTAL) DAVASI	128
1. İtiraz (Eksik İptal) Davasının Nitelikleri	128
2. İtiraz (Eksik İptal) Davasının Ön Koşulları	130
a. İtiraz (Eksik İptal) Davasında Göreve İlişkin Koşullar	131
b. İtiraz (Eksik İptal) Davasında Yetkiye İlişkin Koşullar	131
c. İtiraz (Eksik İptal) Davasında Konuya İlişkin Koşullar	131
d. İtiraz (Eksik İptal) Davasında Davacıya İlişkin Koşullar	132
e. İtiraz (Eksik İptal) Davasında Davalıya İlişkin Koşullar	132
f. İtiraz (Eksik İptal) Davasında Süreye İlişkin Koşullar	132
g. İtiraz (Eksik İptal) Davasında Biçime İlişkin Koşullar	132
3. İtiraz (Eksik İptal) Davasında Esasına İlişkin Koşullar	133
4. İtiraz (Eksik İptal) Davasının Doğurduğu Sonuçlar	133
a. İtiraz (Eksik İptal) Davasının Reddedilmesi	133
b. Kaldırma (İptal) Kararı Verilmesi	133
C. TAM YARGI DAVALARI	134
1. Tam Yargı Davalarının Nitelikleri	134
a. Kavram	134
b. Tam Yargı Davası ile İptal Davasının Karşılaştırılması	134
2. Tam Yargı Davasına Neden Olan İdarî Faaliyetler	135
a. İdarî İşlemlerden Kaynaklanan Tam Yargı Davaları	135
(1) İptal Davası ile Tam Yargı Davasının Birlikte Açılması	135
(2) İptal Davası Açıldıktan Sonra Tam Yargı Davası Açılması	135
(3) İdarî İşlemlere Karşı Doğrudan Tam Yargı Davası Açılması	135
(4) İdarî İşlemlerin Uygulanmasından Kaynaklanan Tam Yargı Davası	136
b. İdarî Eylemlerden Doğan Tam Yargı Davaları	136
c. İdarî Sözleşmelerden Kaynaklanan Tam Yargı Davaları	136
3. Tam Yargı Davasının Ön Koşulları	137
a. Göreve İlişkin Koşullar	138
b. Yetkiye İlişkin Koşullar	138
c. Konuya İlişkin Koşullar: Ön Karar	138

d. Taraflara İlişkin Koşullar	139
e. Süreye İlişkin Koşullar.....	140
f. Biçime İlişkin Koşullar.....	140
4. Tam Yargı Davasında Esasa İlişkin Koşullar	140
5. Tam Yargı Davasının Sonuçları	141
a. Tam Yargı Davasının Reddi	142
b. Tam Yargı Davasının Kabulü	142
D. VERGİ DAVALARI	142
1. Vergi Davasının Nitelikleri	142
2. Vergi Davasının Ön Koşulları	143
a. Göreve İlişkin Koşullar	144
b. Yetkiye İlişkin Koşullar	145
c. Konuya İlişkin Koşullar	145
d. Taraflara İlişkin Koşullar	146
e. Süreye İlişkin Koşullar.....	147
f. Biçime İlişkin Koşullar.....	147
3. Vergi Davasının Esasına İlişkin Koşullar	147
4. Vergi Davasının Açılmasının Etkileri	148
5. Vergi Davasının Sonuçları.....	149
E. İDARİ YARGI KARARLARININ UYGULANMAMASINDAN KAYNAKLANAN TAZMİNAT DAVASI.....	150
1. İdarî Yargı Kararlarının Uygulanmamasından Kaynaklanan Tazminat Davasının Nitelikleri.....	150
2. İdarî Yargı Kararlarının Uygulanmamasından Kaynaklanan Tazminat Davalarına Neden Olan Durumlar	152
3. İdarî Yargı Kararlarının Uygulanmamasından Kaynaklanan Tazminat Davalarının Ön Koşulları	153
a. Göreve İlişkin Koşullar	153
b. Yetkiye İlişkin Koşullar	154
c. Taraflara İlişkin Koşullar	155
(1) Davacı	155
(2) Davalı	155
d. Süreye İlişkin Koşullar.....	155
e. Biçime İlişkin Koşullar.....	159
4. İdarî Yargı Kararlarının Uygulanmamasından Kaynaklanan Tazminat Davalarının Esasına İlişkin Koşullar	159
5. İdarî Yargı Kararlarının Uygulanmamasından Kaynaklanan	

Tazminat Davalarının Sonuçları	160
a. Davanın Reddinin Sonuçları.....	160
b. Davanın Kabulünün Sonuçları.....	160
6. İdarî Yargı Kararlarının Uygulanmamasından Kaynaklanan Tazminat Davalarının Yerine Getirilmesi	161
F. TESPİT DAVASI.....	162
G. İDARÎ SÖZLEŞMELERDEN DOĞAN DAVALAR	164
1. İdarî Sözleşmelerden Doğan Davaların Nitelikleri	164
a. Sözleşme Öncesi Hazırlık İşlemlerine İlişkin Davalar	166
b. Sözleşmenin Uygulanmasına İlişkin Davalar	167
(1) Sözleşmenin Taraflarının Açabileceği Davalar	167
(2) Üçüncü Kişilerin Açabileceği Davalar	167
c. Sözleşme Sona Erdikten Sonra Açılacak Davalar	169
2. İdarî Sözleşmelerden Doğan Davaların Ön Koşulları	169
a. Göreve İlişkin Koşullar	169
b. Yetkiye İlişkin Koşullar	169
c. Konuya İlişkin Koşullar	170
d. Taraflara İlişkin Koşullar.....	170
e. Süreye İlişkin Koşullar.....	170
f. Bıçime İlişkin Koşullar	171
3. İdarî Sözleşmelerden Doğan Davaların Esasa İlişkin Koşulları	171
4. İdarî Sözleşmelerden Doğan Davaların Sonuçları.....	171
5. İdarî Sözleşmelerden Doğan Davalarda Verilen Kararların Yerine Getirilmesi	171

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İDARÎ YARGILAMAYA HÂKİM OLAN İLKELER VE İLK DERECE İDARÎ YARGILAMANIN AŞAMALARI

I. İDARÎ YARGILAMANIN GENEL İLKELERİ	175
A. YAZILILIK İLKESİ (EVRAK ÜZERİNDEN İNCELEME)	175
B. İVEDİ YARGILAMA İLKESİ.....	176
C. RE'SEN (KENDİLİĞİNDEN) ARAŞTIRMA İLKESİ	178
D. SAVCILIK MÜESSESESİNİN BULUNMA İLKESİ.....	181
E. BASİT VE AZ MASRAFLI OLMASI İLKESİ	182
II. İDARÎ DAVALARIN AÇILMASI.....	183
A. İDARÎ DAVA DİLEKÇESİNDE YER ALMASI GEREKEN UNSURLAR	183
1. Mahkeme Başkanlığının Adı	184

2. Davanın Görülmesi Esnasında Talep Edilecek Ara Kararlara İlişkin Ön Bilgi	185
3. Tarafların, Varsa Vekillerin veya Temsilcilerin Bazı Bilgileri	186
4. Davanın Türü	188
5. İdarî İşlemin Yazılı Bildirim Tarihi	188
6. Davanın Konusu	189
7. Davanın Sebepleri	191
8. Deliller	191
9. Sonuç ve İstem (Netice-i Talep)	192
10. İmza	193
B. İDARÎ DAVALARA İLİŞKİN DİLEKÇE NÜSHALARI VE EKLERİ İLE DİLEKÇELERİN VERİLEBİLECEĞİ YERLER	194
1. Davanın Açıldığı Mahkeme Başkanlığı	196
2. İdare veya Vergi Mahkemesi Başkanlığı	197
3. Asliye Hukuk Mahkemeleri	197
4. Türk Konsoloslukları	198
5. UYAP	199
C. TEK DİLEKÇE İLE AÇILABİLECEK İDARÎ DAVALAR	200
1. Birden Fazla İşleme Karşı Aynı Dilekçe ile Dava Açılması	200
2. Birden Fazla Kişinin Aynı Dilekçe ile Dava Açması	207
3. İptal ve Tam Yargı Davalarının Birlikte Açılması	208
4. Düzenleyici İşlemler Uygulaması Olan Bireysel İşleme Karşı Birlikte Dava Açılması	208
D. DİLEKÇENİN İLGİLİ YERLERE VERİLMESİ ÜZERİNE YAPILACAK ÖN İŞLEMLER	210
1. Dilekçenin Kayda Alınması	210
2. Masraflarda Eksikliklerin Giderilmesi	211
E. İDARÎ DAVA DİLEKÇESİ ÜZERİNE İLK İNCELEME VE MAHKEME BAŞKANLIKLARININ KARARLARI	214
1. Görev ve Yetki	217
a. Görev Konusunda Yapılan İlk İnceleme	219
(1) Görev Kavramı	219
(2) İdarî Yargıda Görevli Mahkemeler	220
(a) Genel Görevli Mahkemeler: İdare Mahkemeleri	220
(b) Özel Görevli Mahkemeler	220
(i) Danıştay	220
(ii) Vergi Mahkemeleri	222
(iii) Bölge İdare Mahkemeleri	223

(b)	Tek Hâkimle Görülecek Davalar	223
(3)	İdarî Yargının Görev Alanına Girmeyen Uyuşmazlıklar	225
(a)	Yasama Organının Yasama İşlevine Giren İşlemleri	226
(b)	Yargı Organının Yargısal İşleve Giren İşlemleri.....	226
(c)	Yürütme Organının Salt Siyasal Kararları	226
(d)	İdarenin Özel Hukuk Sözleşmelerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıklar	226
(e)	İdarenin Gerçek Kişilere ve Özel Hukuk Tüzel Kişilerine Karşı Açtığı Davalar	228
(f)	Kamu Görevlilerine Karşı Açılan Rücu Davaları	229
(g)	Kamulaştırma İşleminde Kaynaklanan Bazı Davalar	229
(h)	Hukukî El Atmadan Kaynaklı Davalar	231
(i)	Tapu Sicilinin Yanlış Tutulmasından Kaynaklanan Davalar	232
(i)	Nüfus Sicilinden Kaynaklanan Davalar	232
(j)	İcra İflas Memurlarının Kusurundan Kaynaklanan Davalar	233
(k)	Koruma Tedbirleri Nedeniyle Devlete Açılacak Tazminat Davaları	233
(l)	Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndan Kaynaklanan Davalar	233
(m)	Kabahatler Kanunu'ndan Kaynaklanan İdarî Para Cezalarına İtirazlar	234
(n)	Kadastro Kanunu'nun Uygulamasından Kaynaklanan Davalar	236
(o)	Karayolları Trafik Kanunu'ndan Kaynaklanan Davalar	237
(ö)	Fiili Yol Uygulamalarından Kaynaklanan Davalar	238
(p)	Seçimle İlgili Uyuşmazlıklar	239
(r)	Anayasa Kısıntısı Kapsamındaki İşlemler.....	240
(4)	Görev Konusunda Yapılan İlk İncelemenin Sonucu.....	240
(a)	Açılan Davanın İdarî Yargının Görev Alanının Dışında Olması	241
(b)	Açılan Davanın İdarî Yargının Görev Alanı İçinde Olmakla Birlikte Yanlış İdarî Yargı Yerinde Açılmış Olması	241
(c)	İdarî Yargı Yerlerinin Görev Alanına Giren Bir Davanın Adlî Yargı Yerlerinde Açılmış Olması	242
(5)	İlk Derece İdarî Yargı Yerleri Arasında Çıkan Görev Uyuşmazlıkları.....	243

(a) Görev Uyuşmazlığının Çıkışı	243
(b) Görev Uyuşmazlığı Biçimleri	245
(i) Olumlu Görev Uyuşmazlığı.....	245
(ii) Olumsuz Görev Uyuşmazlığı.....	246
(c) Görev Uyuşmazlıklarının Giderilmesi	246
(i) İdare ve Vergi Mahkemeleri Arasında.....	246
(ii) Danıştay ile İdare ve Vergi Mahkemeleri Arasında	248
(d) İlk Derece İdarî Yargı Mahkemelerinin Görev Konusunda Direnmeleri	249
b. Yetki Konusunda Yapılan İlk İnceleme.....	250
(1) Genel Yetki Kuralı ve Genel Yetkili Mahkeme	251
(2) Özel Yetki Kuralları ve Özel Yetkili Mahkemeler.....	254
(a) Kamu Görevlileriyle İlgili Davalarda Yetki	254
(b) Taşınmaz Mallara İlişkin Davalarda Yetki.....	256
(c) Kamu İdarelerine İlişkin Davalarda Yetki	259
(d) Taşınır Mallara İlişkin Davalarda Yetki	259
(e) Askerî Hizmete İlişkin İdari İşlem ve Eylemlerden Doğan Uyuşmazlıklarda Yetki	260
(f) Tam Yargı Davalarında Yetki	261
(i) İdarî Sözleşmelerden Kaynaklanan Tam Yargı Davalarında Yetki	261
(ii) İdarî İşlemlerden Kaynaklanan Tam Yargı Davalarında Yetki	262
(iii) Bayındırlık ve Ulaştırma Gibi İdarî Hizmetlerden Kaynaklanan Tam Yargı Davalarında Yetki	263
(iv) İdarî Eylemlerden Doğan Tam Yargı Davalarında Yetki	264
(v) Diğer Hâllerden Kaynaklanan Tam Yargı Davalarında Yetki	264
(g) Danıştay İçtihadıyla Geliştirilen Yetki Kuralı	265
(3) Yetki Konusunda Yapılan İlk İncelemenin Sonucu	265
(4) İlk Derece İdarî Yargı Yerleri Arasında Çıkan Yetki Uyuşmazlıkları	265
(a) Yetki Uyuşmazlığının Çıkışı.....	265
(b) Yetki Uyuşmazlığı Biçimleri	266
(i) Olumlu Yetki Uyuşmazlığı.....	266
(ii) Olumsuz Yetki Uyuşmazlığı	267

(c) Yetki Uyuşmazlıklarının Giderilmesi	267
(i) Danıştay'da Çözömlenen Yetki Uyuşmazlıkları.....	267
(ii) Bölge İdare Mahkemelerinde Çözömlenen Yetki Uyuşmazlıkları	268
d. İdare ve Vergi Mahkemelerinin Yetki Konusunda Direnmeleri	269
2. İdarî Mercî Tecavüzü	269
3. Ehliyet.....	273
a. Objektif (Genel) Ehliyet	274
(1) Davada Taraf Olma Ehliyeti.....	274
(2) Dava Açabilme Ehliyeti	276
b. Subjektif (Özel) Ehliyet	279
(1) Menfaat İhlali.....	279
(2) Hak İhlali	289
c. İdarî Yargıda Tarafların Kişilik veya Niteliğinde Değişiklik	290
4. Kesin ve Yürütölmesi Gereken İşlem	292
5. Süre Aşımı.....	295
a. İdarî Dava Açma Süreleri	295
(1) Genel Dava Açma Süreleri	295
(2) Özel Dava Açma Süreleri.....	296
b. İdarî Dava Açma Sürelerinin Hesaplanması	297
c. İdarî Dava Açma Sürelerinin Başlangıcı	298
(1) İptal Davalarında Sürenin Başlangıcı.....	298
(a) Birel İşlemler	298
(b) Düzenleyici İşlemler	301
(c) İlan Yoluyla Tebliğ	302
(d) İdarî Davaya Konu Olabilecek Bir İşlem veya Eylemin Yapılmasına Yönelik Başvuru (İYUK Madde 10 Başvurusu).....	303
(2) Tam Yargı Davalarında Sürenin Başlangıcı	308
(a) İdarî İşlemden Kaynaklı Tam Yargı Davalarında Sürenin Başlangıcı	308
(i) İdarî İşlemden veya İdarî İşlemin Uygulanmasına Kaynaklanan Tam Yargı Davalarında Sürenin Başlangıcı.....	309
(ii) İptal ve Tam Yargı Davalarının Birlikte Açılması Durumunda Sürenin Başlangıcı	310
(iii) İptal Davasının Sonuçlanması Üzerine Açılan Tam Yargı Davasında Sürenin Başlangıcı	310

(b) İdarî Eylemlere Karşı Açılacak Tam Yargı Davalarında Sürenin Başlangıcı	311
(c) İdarî Sözleşmelerden Kaynaklanan Tam Yargı Davalarında Sürenin Başlangıcı	316
d. Sürelere İlişkin Genel Esaslar	316
e. Dava Açma Süresine Yönelik Özel Durumlar	318
(1) Mücbir Sebep	318
(2) Dava Açma Süresinin Kesilmesi	319
(3) Dava Açma Süresinin Yenilenmesi	319
(4) Dava Açma Süresinin Durması	321
(5) Anayasa'nın 40. Maddesinin II. Fıkrasının Dava Açma Süresine Etkisi ve İçtihadın Birleştirilmesi Kararı	324
(a) Dava Açma Süresinin Kararda Yanlış Gösterilmesi	325
(b) Dava Açma Süresinin Belirtilmemesi	325
(7) Görevsiz Yargı Koluna Başvurulması	327
(8) İdarî İzin	330
(9) İhtirazi Kayıtlı Ödeme Durumu	331
6. Husumet	331
7. İYUK'un 3. ve 5. Maddelerine Aykırılık	336
F. DOSYANIN TEKEMMÜLÜ	339
1. Tebligat ve Cevap Verme	339
2. İddia ve Savunmaların Genişletilmesi Yasağı	341
G. İDARİ YARGIDA BAĞLANTILI DAVALAR	344
1. Bağlantı Şartları	344
2. Bağlantı Usulü	346
3. Bağlantı İsteminin Reddine İlişkin İtiraz	348
4. Davaların Ayrılması	348
H. DAVA AÇMANIN SONUÇLARI	349
1. Derdestlik	349
2. Hak Düşürücü Sürenin Kesilmesi	351
3. Hüküm Verme Zorunluluğu	352
III. DAVA AÇMA SÜRECİNDE TARAF İSTEKLERİ	352
A. İVEDİLİK GEREKTİREN TARAF İSTEKLERİ	352
1. Tarafların Delil Tespitine Yönelik İstekleri	352
a. İdarî Yargıda Deliller	352
(1) İspat ve Delil	353
(a) İspat	353

(b) Delil	355
b. İdarî Yargıda Delil Tespiti	356
(1) İdarî Dava Açmadan Önce.....	356
(2) İdarî Dava Açtıktan Sonra	357
c. İdarî Yargıda Delil Türleri	358
(1) Bilirkişi.....	358
(2) Keşif	361
(3) Diğer Deliller	362
(a) Belge	362
(b) Tanık.....	363
(c) Kesin Hüküm	364
(d) Yemin ve İkrar	364
2. Yürütmenin Durdurulması.....	365
a. Yürütmenin Durdurulması Kavramı.....	365
b. Yürütmenin Durdurulması Türleri	366
(1) Geçici Yürütmenin Durdurulması.....	367
(2) Esas Karar Verilinceye Kadar Yürütmenin Durdurulması.....	369
c. Yürütmenin Durdurulması Kararlarının Nitelikleri.....	369
d. Yürütmenin Durdurulmasının Şartları	370
(1) Yürütmenin Durdurulmasının Şekil Şartları	370
(2) Yürütmenin Durdurulmasının Esasa İlişkin Şartları.....	371
(a) Telifisi Güç veya İmkânsız Zarar	371
(b) Açıkça Hukuka Aykırılık	371
e. Yürütmenin Durdurulması Talebinin Karara Bağlanması	372
f. Yürütmenin Durdurulmasına İlişkin Kararlara Karşı İtiraz.....	372
f. Yürütmenin Durdurulması Talep Edilen Davaların Görülüş Biçimi	374
g. Yürütmenin Durdurulması Kararlarının Sonuçları	374
h. Yürütmenin Durdurulmasının Sınırlanması	374
B. İVEDİLİK GEREKTİRMEYEN TARAF İSTEMLERİ	375
1. Kişilerin İdarî Yargı Davasına Katılması.....	375
a. Davanın İhbarı	375
b. Davaya Müdahale	377
(1) Asli Müdahale	378
(2) Fer'i Müdahale.....	378
(3) İdarî Yargıda Davaya Müdahale	380

2. İdari Yargılama Usulünde Duruşma	383
3. Davanın Değerinin Artırılması	388
4. Davaya Son Veren Taraf İşlemleri	390
a. Davadan Feragat	390
b. Davanın Kabulü	395
IV. İDARÎ YARGIDA ÖZEL YARGILAMA USULLERİ	397
A. İVEDİ YARGILAMA USULÜ	397
B. MERKEZÎ VE ORTAK SINAVLARA İLİŞKİN YARGILAMA USULÜ	401
C. ASKERÎ HİZMETE İLİŞKİN İDARÎ İŞLEM VE EYLEMLERDEN DOĞAN UYUŞMAZLIKLARA DAİR HÜKÜMLER	405

BEŞİNCİ BÖLÜM

İDARÎ YARGIDA DAVALARIN SONUÇLANMASI

I. DAVALARIN HÜKÜM DIŞINDA SONUÇLANMASI.....	409
A. DAVANIN KONUSUZ KALMASI	409
1. Menfaat İlişkinin Kesilmesi	409
2. Dava Konusu İdarî İşlemin Geri Alınması	410
3. Tazminatın Ödenmesi	411
4. Taraflardan Birinin Ölmesi ya da Tüzel Kişiliğin Sona Ermesi	411
B. DAVANIN AÇILMAMIŞ SAYILMASI.....	411
II. DAVANIN HÜKÜMLE (KARARLA) SONUÇLANMASI	412
A. MAHKEME KARARLARININ TÜRLERİ	412
1. Ara Kararlar	413
2. Nihai Kararlar	413
a. Esasa İlişkin Nihai Kararlar.....	413
b. Usule İlişkin Nihai Kararlar	414
B. İDARİ YARGILAMA USULÜNDE HÜKÜM.....	414
1. Karar Verme Usulü	414
2. Kararların İçeriği	415
3. Kararların Saklanması ve Tebliği	416
4. Açıklama.....	416
5. Yanlışlıkların Düzeltilmesi.....	418
III. İDARÎ YARGIDA KARARLARIN SONUÇLARI VE UYGULANMASI	419
A. KARARLARIN SONUÇLARI.....	420
1. İptal Davalarında Kararların Sonuçları	420
2. Tam Yargı Davalarında Kararların Sonuçları.....	423

B. KARARLARIN UYGULANMASI	424
1. İptal Kararlarının Uygulanması	425
a. İdarenin Yeni Bir İşlem Yapmak Zorunda Olmadığı Durumlar	425
b. İptal Kararının Aynı Sonucu Doğuracak Yeni İşlem Yapılmasına Engel Olmadığı Durumlar	426
c. İptal Edilen İşlemin Aksine İşlem Yapmanın Zorunlu Olduğu Durumlar	426
d. İptal Kararı ile İlgili Olanların Hukukî Durumlarında Değişiklik Yapılmasını Zorunlu Kılan Durumlar	426
e. İptal Kararının Uygulanmasının İmkânsız Olduğu Durumlar	427
2. Tam Yargı Kararlarının Uygulanması	428
3. Kararların Uygulanması ve Süresi	429

ALTINCI BÖLÜM

İDARİ YARGIDA KANUN YOLLARI

I. KANUN YOLU KAVRAMI	433
II. KANUN YOLLARININ ÇEŞİTLERİ	434
A. ARA KARARLARA KARŞI KANUN YOLLARI	435
1. Yürütmenin Durdurulmasına İlişkin Kararlara İtiraz	435
2. Bağlantı İsteminin Reddine İlişkin İtiraz	435
B. NİHAİ KARARLARA KARŞI KANUN YOLLARI	436
1. Olağan Kanun Yolları	436
a. İstinaf	436
(1) İstinaf Kavramı	436
(a) İstinafa Yönelik Eleştiriler	438
(b) İstinafın Yargılama Sistemine Faydalı Olacağına Yönelik Görüşler	438
(2) İstinaf Edilemeyecek Nihai Kararlar	439
(a) Konusu 5 bin Türk Lirasını Geçmeyen İdarî Davalar	439
(b) Doğrudan Temyiz Edilebilecek Olan İdare Mahkemesi Kararları	440
(c) Danıştay'ın İlk Derece Mahkemesi Olarak Görev Yaptığı Davalarda Verdiği Kararlar	440
(d) Diğer Yasalara Göre Kanun Yolu Kapalı Davalar	441
(3) İstinaf Süresi	441
(4) İstinaf Usulü	442

(a) İstinaf Harç ve Giderlerinin Tamamının Ödenmemesi.....	443
(b) İstinaf Dilekçesindeki Eksikliklerin Giderilmesi	443
(c) İstinafın Süresinde Yapılmaması	444
(d) İstinaf Tabi Kararlardan Olmaması.....	445
(5) İstinaf Sonucunda Verilen Karar Türleri.....	445
(a) İstinaf Talebinin Reddi Kararı.....	445
(b) Kaldırma ve Yeniden Karar Verme	446
(c). Kaldırma ve Gönderme Kararı	446
(b). Temyiz.....	448
(1) Temyiz Kavramı	448
(2) Temyiz Edilebilecek Kararlar.....	449
(a) Danıştay'ın İlk Derece Mahkemesi Olarak Verdiği Nihai Kararlar	450
(b) İstinaf Kanun Yolunda Verilen Bazı Nihai Kararlar	451
(c) İYUK 20/A ve 20/B Maddeleri Uyarınca Verilen Nihai Kararlar	456
(d) Diğer Yasalara Göre Temyizi Mümkün Olan Kararlar.....	456
(3) Temyiz edilemeyecek kararlar	457
(4) Temyiz Usulü	457
(a) Temyiz Başvurusu	457
(b) Temyiz Başvurusu Yapabilecekler	458
(c) Temyiz Süreleri	458
(d) Temyiz Dilekçesi.....	459
(e) Temyizden Vazgeçme	460
(f) Temyiz Mercileri	461
(5) Temyiz Sebepleri	461
(a) Görev ve Yetki Dışında Bir İşe Bakılmış Olması	462
(b) Hukuka Aykırı Karar Verilmesi	462
(c) Usul Hükümlerinin Uygulanmasında Kararı Etkileyebilecek Nitelikte Hata veya Eksikliklerin Bulunması	463
(6) Temyiz İncelemesi Sonuçları.....	463
(a) Onama Kararı	464
(b) Düzelterek Onama Kararı.....	464
(c) Kısmen Onama - Kısmen Bozma Kararı.....	464
(d) Bozma Kararı.....	465
(7). Temyize Konu Edilen Kararı Veren Yargı Mercii'nin Tutumu.....	465

(a) Bozma Kararına Uyulması	465
(b) Israr Kararı.....	466
(8) Aleyhe Bozma Yasağı	467
(9) İstinaf ve Temyiz Aşamasında Yürütmenin Durdurulması	469
2. Olağanüstü Kanun Yolları	470
a. Yargılamanın Yenilenmesi	471
(1) Tanımı ve Niteliği	471
(2) Gerekliliği	471
(3) Yargılamanın Yenilenmesi İçin Gereken Koşullar	472
(4) Yargılamanın Yenilenmesi İstenemeyen Kararlar	473
(5) Yargılamanın Yenilenmesinin Nedenleri ve Bu Nedenlere İlişkin Başvuru Süreleri.....	475
(a) Bir Belgenin Kararın Verilmesinden Sonra Ele Geçirilmiş Olması	476
(b) Belgenin Sahteliği.....	477
(c) Karara Esas Alınan İlamın Ortadan Kalkması.....	477
(d) Bilirkişinin Bilerek Gerçeğe Aykırı Rapor Vermesi	478
(e) Hile Kullanılmış Olması	478
(f) Vekil veya Temsilci Olmayan Kimseler ile Davanın Görülmesi ve Hükme Bağlanması	479
(g) Çekinme	479
(h) Birbirine Aykırı Hükümler.....	480
(i) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararı	480
(6) Yargılamanın Yenilenmesinde Taraflar	481
(a) Yargılamanın Yenilenmesini İsteme Yetkisi.....	481
(b) Yargılamanın Yenilenmesinde Karşı Taraf	483
(7) Yargılamanın Yenilenmesi Yöntemi	483
(8) Yargılamanın Yenilenmesi Üzerine Verilen Kararlar ve Sonuçları	486
b. Kanun yararına temyiz.....	487
(1) Kanun Yararına Temyiz Kavramı	487
(2) Kanun Yararına Temyizin Hukukî Niteliği	489
(3) Kanun Yararına Temyizin Amacı	489
(4) Kanun Yararına Temyizin Şartları.....	490
(a) İdare ve Vergi Mahkemeleri ile Bölge İdare Mahkemelerinin Verdiği Bir Karar Olmalı	491
(b) Karar Kesin Olarak Verilmeli ya da İstinaf veya	

Temyiz İnceleme-Sinden Geçmeden Kesinleşmeli.....	491
(c) Niteliği Bakımından Yürürlükteki Hukuka Aykırı Bir Sonucu İfade Etmeli	491
(5) Kanun Yararına Temyiz Usulü	493
(a) Kanun yararına temyiz Yoluna Başvuru	493
(b) Kanun Yararına Temyizde Yetkili Makamlar	493
(c) Danıştay'ın Kanun Yararına Temyiz İncelemesi	494
(d) Süre.....	495
(6) Kanun Yararına Temyizin Hukuki Etkileri	495
II. İDARÎ YARGIDA NİHAİ KARARIN KESİNLEŞMESİ	496
A. KESİN HÜKÜM KAVRAMI	496
B. KESİN HÜKÜM ÇEŞİTLERİ	498
1. Şekli Anlamda Kesin Hüküm.....	498
2. Maddî Anlamda Kesin Hüküm.....	499
C. KESİN HÜKMÜN ETKİSİ	501
1. Kesin Hükmün Mutlak Etkisi	501
2. Kesin Hükmün Nispi Etkisi.....	501
D. İDARÎ YARGIDA KESİN HÜKÜM	502
1. İptal Davalarında Kesin Hüküm	502
a. İlk İnceleme Usulünde Kesin Hüküm	502
b. Esastan İncelemede Kesin Hüküm.....	505
c. İptal Kararında Kesin Hüküm.....	506
2. Tam Yargı Davalarında Kesin Hüküm	507
III. ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARININ İDARÎ YARGIYA ETKİSİ	508
A. Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru	508
1. Genel Olarak Bireysel Başvuru	508
a. Bireysel Başvuru Kavramı	508
(1) Bireysel Başvurunun Hukuki Niteliği.....	508
b. Bireysel Başvurunun Şartları	509
(1) Esasa İlişkin Şartlar	510
(a) AİHS ve Bu Sözleşmeye Ek Protokollerde Yer Alan Hakların İhlali	510
(b) Kamu Gücü İşlemi	510
(c) Güncel ve Kişisel Bir Hakkın İhlali.....	511
(d) Olağan Kanun Yollarının Tüketilmesi	511
(2) Şekle İlişkin Esaslar	511

(a) Görevli ve Yetkili Mahkeme	511
(b) Başvuru Şekli ve Süresi	512
c. Bireysel Başvurunun İncelenmesi ve Anayasa Mahkemesinin Kararı	513
d. İdarî Yargıya İlişkin Bireysel Başvuru Kararları	513
2. Anayasa Mahkemesinin İptal Kararlarının İdarî Yargıya Etkisi	518
3. İdarî Yargıya İlişkin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Bazı Örnek Kararları	524
a. AİHM, Başvuru No: 59601/09, Eşim/ Türkiye, K.T. 17.09.2013	524
b. AİHM, Başvuru No: 36073/04, Fazlı Aslaner/ Türkiye, K.T. 4.3.2014	526
c. AİHM, Başvuru No: 44088/04, Menemen Minibüsçüler Odası/ Türkiye, K.T. 9.12.2008	529
d. AİHM, Başvuru No: 52658/99, Mehmet ve Suna Yiğit/ Türkiye, K.T. 17.7.2007	531
e. AİHM, Başvuru No: 29921/96, Büker/ Türkiye, K.T. 24.10.2000	533
DİLEKÇE ÖRNEKLERİ	537
KAYNAKLAR	543
DİZİN	551

TABLO VE ŞEKİLLER LİSTESİ

Tablo 1: İlk İnceleme Konuları ve Verilecek Kararlar	338
Tablo 2: Örnek Dava Dilekçesi	537
Tablo 3: Dilekçe Ret Kararı Üzerine Verilecek Yeni Dava Dilekçesi Örneği	538
Tablo 4: Örnek İstinaf Yoluna Başvuru Dilekçesi	539
Tablo 5: Örnek Temyiz Yoluna Başvuru Dilekçesi (İvedi Yargılama Usulü için)	540
Tablo 6: Yürütmenin Durdurulması Talebinin Reddi Üzerine Verilecek İtiraz Dilekçesi Örneği	541
Tablo 7: Örnek Soruşturma İzni Verilmesine İtiraz Dilekçesi	542
Şekil 1: Türkiye'deki Yargı Kolları	48
Şekil 2: İdarî Yargılama Hukukunun Temel Kaynakları	53
Şekil 3: Türkiye'deki İlk Derece İdarî Yargı Yerleri	66
Şekil 4: Türk İdarî Yargısındaki Üst Derece İdarî Yargı Yerleri	83
Şekil 5: Uyuşmazlık Mahkemesinin Görevleri	104
Şekil 6: İdarî Dava Türleri	119
Şekil 7: İdarî Yargılamanın Genel İlkeleri	175
Şekil 8: İdarî Dava Dilekçesinde Yer Alması Gereken Unsurlar	184
Şekil 9: İdarî Yargıda Davalara İlişkin Dilekçelerin Verilebileceği Yerler	196
Şekil 10: İdarî Dava Dilekçesi Üzerine İlk İnceleme Konuları	216
Şekil 11: İdarî Yargıda Ehliyet	274
Şekil 12: Bağlantı Şartları	346
Şekil 13: Derdestliğin Şartları	351
Şekil 14: İspat Yüküne İlişkin Genel Kuralın İstisnaları	354
Şekil 15: Delilin Özellikleri	355
Şekil 16: Açıklamanın Gerekliği Durumlar	416
Şekil 17: Düzeltme Konusu Yapılabilecek Yanlışlıklar	418
Şekil 18: Kanun Yolları	434
Şekil 19: Temyize Tabi İdarî Yargı Kararları	450
Şekil 20: Temyiz Mercileri	461
Şekil 21: Temyiz Sebepleri	462
Şekil 22: Temyiz İncelemesi Sonuçları	464
Şekil 23: Bozma Kararı Sonrası Mahkemenin Tutumu	465
Şekil 24: Kanun yararına temyizın Şartları	490
Şekil 25: Yürürlükteki Hukuka Aykırılık	492
Şekil 26: Bireysel Başvurunun Şartları	509